

Etik Üst Bili? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Etik Üst Bili? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=21392>

Öz

Etik Üst Bili? Ölçe?i (EÜBÖ), orijinal İngilizce formunun Türk kültürüne **uyarlama** çal??mas? neticesinde geli?tirilen psikometrik bir araçtır. Bu ölçek, bireylerin ahlaki muhakeme ve karar verme süreçleri hakk?ndaki üst bili?sel fark?ndal?klar?n? ve düzenleme yeteneklerini ölçmeyi amaçlamaktadır. 2020 y?l?nda Duruk, F?rat ve Akgün taraf?ndan gerçekleştirilen uyarlama çal??mas?, ölçe?in Türkçede geçerli ve güvenilir bir araç olarak kullan?labilece?ini göstermiştir. Ölçek, toplamda 20 maddeden oluşmakta olup, **etik üst bili?** yap?s?n?n dört farklı alt boyutunu temsil etmektedir.

Ölçe?in geli?tirilmesi, özellikle eğitim bilimleri ve psikoloji alanlarında, bireylerin etik karar verme yetkinliklerini derinlemesine incelemek için güçlü bir araç sağlamaktadır. Elde edilen bulgular, ölçe?in yap?s?sal uygunlu?unu ve iç tutarlılı?nı desteklemektedir.

Anahtar Kelimeler

Etik Üst Bili?, Ahlaki Muhakeme, Metabili?, Psikometrik Ölçek, **Uyarlama**, TMMS, Etik Üst Bili?

Yazarlar

Umut Duruk, Esra Aç?kgül F?rat, Ay?e Akgün

Amaç

Etik Üst Bili? Ölçe?i'nin temel amacı, bireylerin ahlaki düşünce süreçleri üzerine düşünme, bu süreçleri izleme ve düzenleme kapasitelerini de?erlendirmektir. Bu ölçek, özellikle akademik ortamlarda ve etik eğitim programlarında, öğrencilerin ve profesyonellerin etik fark?ndal?k düzeylerini belirlemek için tasarlanmıştır.

Ölçek, orijinal Moral Metacognition Scale'in Türk örneğine uygunlu?unu test etmek ve kültürel bağlamda psikometrik özelliklerini ortaya koymak amacıyla uyarlanmıştır. Bu uyarlama, Türkçede **etik üst bili?** kavram?n? ara?t?ran çal??malar için temel bir ölçüm aracı sunmayı hedeflemiştir.

Yap?

Ölçek, psikolojideki **üst bili?** (metacognition) kuram?n?n ahlaki alanla kesi?imini temsil eden **Etik Üst Bili?** yap?s?n? ölçmektedir. Bu yapı, bireyin kendi ahlaki düşünce ve yarg?lama süreçleri hakkında sahip oldu?u bilgiyi (üst bili?sel bilgi) ve bu süreçleri kontrol etme yetene?ini (üst bili?sel düzenleme) içerir.

Etik Üst Bili?, genellikle dört ana alt boyutta incelenir: **Ahlaki Fark?ndal?k** (bireyin ahlaki

sorunlar? tan?ma yetene?i), **Ahlaki De?erlendirme** (ahlaki sonuçlar? tahmin etme ve yarg?lama), **Ahlaki ?zleme** (etik süreçleri takip etme) ve **Ahlaki Düzenleme** (etik davran?lar? yönlendirmek için stratejileri kullanma). Ölçek, bu dört alt boyutta yer alan toplam 20 madde arac?ıyla bu karma??k yap?y? de?erlendirmektedir.

Geçerlik

Ölçe?in Türkçeye uyarlanmas? sürecinde, **yap? geçerli?i** temel olarak incelenmi?tir. Yap? geçerli?i çal??malar?, ölçe?in teorik olarak ölçmesi beklenen yap?y? ne ölçüde do?ru ölçtü?ünü belirlemek için gerçekleştirilmi?tir.

Duruk ve arkadaşlar? (2020) taraf?ndan yap?lan çal??mada, ölçe?in dört faktörlü yap?s?n?n Türk kültüründe de geçerli olup olmad??? analiz edilmi?tir. Bu analizler, ölçe?in maddelerinin teorik alt boyutlarla tutarlı oldu?unu ve **etik üst bili?** yap?s?n? ba?ar?yla temsil etti?ini göstermi?tir. Yüksek kaliteli akademik kaynaklara göre geçerlik kavram? hakkında daha fazla bilgi edinmek için bu ba?lant?ya ba?vurabilirsiniz: [Geçerlik](#).

Güvenirlik

Ölçe?in **güvenirli?i**, iç tutarlılık katsay?s? (Cronbach Alfa) hesaplanarak de?erlendirilmi?tir. Güvenirlik, ölçe?in ölçtü?ü özelli?i ne kadar tutarlı ve hatas?z ölçtü?ünün bir göstergesidir.

Uyarlama çal??mas?nda, Etik Üst Bili? Ölçe?i'nin genel formu ve dört alt boyutu için yüksek düzeyde iç tutarlılık de?erleri rapor edilmi?tir. Bu yüksek katsayılar, ölçe?in maddelerinin birbiriyle tutarlı oldu?unu ve güvenilir bir ölçüm sa?lad???n? kan?tlamaktadır. Güvenirlik çal??malar?n?n metodolojisine ili?kin detaylar için bu ba?lant?ya ba?vurulabilir: [Güvenirlik](#).

Faktör Analizi

Ölçe?in yap?s?sal geçerli?ini incelemek amacıyla **faktör analizi** teknikleri kullan?lm??t?r. Çal??mada, ölçe?in orijinal yap?s?na uygun olarak dört alt boyuttan olutu?u do?rulanm??t?r.

Yap?lan analizler (genellikle Do?rulamalı Faktör Analizi - DFA), 20 maddenin dört faktör altında topland???n? ve bu faktörlerin ahlaki üst bili?in temel bile?enlerini temsil etti?ini göstermi?tir. Bu dört faktörlü yap?, Türk örnekleminde teorik olarak beklenen model ile iyi bir uyum sergilemi?tir. Faktör analizi yöntemleri hakkında daha fazla bilgi için bu kayna?? inceleyebilirsiniz: [Faktör Analizi](#).

Ölçek Bilgileri

Test Çe?idi: Uyarlama. Orijinal bir ölçe?in Türkçeye çevrilerek geçerlik ve güvenilirlik çal??mas?

yapılmıdır.

Format: 20 maddeden oluşan, dört alt boyuta sahip öz bildirim envanteri.

Derecelendirme: Orijinal kaynakta belirtilmemekle birlikte, benzer psikometrik araçlarda yaygın olarak kullanılan 5'li Likert tipi derecelendirme ölçeği kullanılmaktadır (Örn: 1=Hiç Katılmıyorum, 5=Tamamen Katılıyorum).

Mevcut Diller: Türkçe.

Popülasyon Grubu: Eğitim bilimleri alanında yapılan çalışmalarında, genellikle üniversite öğrencileri ve yetkinler.

Yaş Grubu: 18 yaş ve üzeri (Yetkin popülasyon).

Popülasyon Detayları: Uyarılma çalışması için genellikle çeşitli üniversitelerin lisans veya yüksek lisans öğrencileri örneklem olarak alınmıştır.

Test Metodolojisi: Uygulama, katılımcıların maddelere ne ölçüde katıldıkları değerlendirildiği kağıt veya çevrimiçi öz bildirim formatında gerçekleştirilir.

Anahtar Kelimeler

Ölçek Geliştirme, Etik Eğitim, Ahlak Psikolojisi, Üst Bilişsel Düzenleme, Psikometri

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Esra Açıkgül Fırat

Yazar ORCID Tanımlayıcısı: Veri mevcut değil.

Kurumsal E-posta Adresleri: Veri mevcut değil.

Yazın Adresi: Veri mevcut değil.

Ücretler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: 2020 (Uyarılma ve geçerlik/güvenirlilik çalışması yayın yılı).

Ücret ve Ücret: Ölçeğin akademik ve araştırma amaçlı kullanımı genellikle ücretsizdir, ancak ticari kullanım ve büyük ölçekli uygulamalar için sorumlu yazar (Esra Açıkgül Fırat) ile iletişime geçilmesi önerilir.

Kaynaklar

Duruk, U., Firat, E. A., & Akgun, A. (2020). Turkish Moral Metacognition Scale (TMMS): The Study of Adaptation, Validation and Reliability, *International Online Journal of Educational Sciences*, 12(3), 150-161.

Makalenin tam metnine a?a??daki ba?lant?dan ula??labilir: iojes.net

Ölçe?in orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: etik-ust-bilis-olcegi-toad.pdf

Etik Üst Bili? Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

Ölçek, dört alt boyutta yer alan toplam 20 maddeden olu?maktadır. Maddelerin içeri?i ve alt boyut da??l?m? için referans makaleye ba?vurulmas? gerekmektedir.